

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งมีผลกระทบทั่วถึงอย่างรวดเร็ว บุคคลในสังคมต้องติดต่อพบปะเพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ภาษาต่างประเทศจึงกลายเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่ง ในการสื่อสารความรู้สึนึกคิดเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน ในการศึกษาหาข้อมูลความรู้ และถ่ายทอดวิทยาการต่าง ๆ แก่กัน ในด้านเศรษฐกิจ ภาษามีความจำเป็นยิ่งขึ้น ในการเจรจาต่อรองด้านการค้าและการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การรู้ภาษาต่างประเทศจะช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดี ระหว่างชนชาติไทยและชนชาติอื่น เพราะมีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติ ทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยได้รับการจัดลำดับความสำคัญอยู่กลุ่มที่สอง ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษได้รับการกำหนดให้เรียนรู้ทุกช่วงชั้น โดยสถานศึกษาสามารถจัดเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนและจัดเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่มีความลึกและเข้มข้น หรือรายวิชาใหม่ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 2 ขึ้นไป

จากความสำคัญดังกล่าว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร คือ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน ไปใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวัน การประกอบงานอาชีพ และการที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้ถูกต้อง คล่องแคล่วและเหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา (กรมวิชาการ, 2544) ซึ่งทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับคนไทย คือ ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน โดยทักษะการอ่านมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเนื่องจากทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ความเพลิดเพลินเพื่อให้ทัน

ต่อเหตุการณ์ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคม และทักษะการเขียนมีบทบาทความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสถานการณ์

ปัจจุบันเหมือนกับการอ่าน ซึ่งทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากและซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการเขียนต้องอาศัยความรู้และข้อมูลต่าง ๆ จากทักษะการฟัง การพูด การอ่าน มาเป็นพื้นฐานเพื่อให้ผู้เขียนสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตน ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึก โดยการเขียน เพื่อให้ผู้อื่นรู้ความคิดของตนว่าเป็นอย่างไร หรือต้องการสิ่งใด เป็นต้น

ดังนั้น แล้วทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษและเป็นทักษะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน ฉะนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ด้านทักษะการอ่านจะช่วยส่งเสริมในการสอนทักษะการเขียนไปด้วย กล่าวคือ กิจกรรมการอ่านที่ใช้เสริมการเขียนเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อม อีกทั้งยังทำให้มีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างสรรค์งานเขียนออกมาได้ การเขียนประโยคสื่อสารออกมาจากข้อมูลที่ได้จากการอ่านช่วยทำให้นักเรียนไม่กลัวการเขียน กล้าที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของตนออกมา รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูในเรื่องที่เขียน (เกษร สายแสนทอง, 2547) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองห้วยหลวง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4 พบว่าทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีปัญหากับผู้เรียนมากที่สุด คือ ทักษะการอ่านและการเขียน โดยในด้านทักษะการอ่าน ผู้เรียนไม่รู้จักรักขั้นตอนในการอ่าน ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นในการแสวงหาความรู้ด้วยการอ่านอย่างไร อ่านไม่ได้เนื่องจากไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และไม่กล้าอ่านออกเสียง กลัวว่าจะอ่านผิด เมื่อขาดทักษะในการอ่านจึงมีข้อมูลจากการอ่านไม่เพียงพอที่จะนำไปสื่อสารหรือถ่ายทอดโดยการเขียนได้ อีกทั้งผู้เรียนคิดว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยาก มีความสลับซับซ้อน ทำให้ความสามารถด้านทักษะการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดของสถานศึกษา

ปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจว่ากิจกรรมใดบ้างที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ เกิดทักษะในการปฏิบัติ ตอบสนองความสนใจ และมีความหมายต่อผู้เรียนนำไปสู่การสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ากิจกรรมโครงงานอังกฤษ (English Project Work) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านและ การเขียนภาษาอังกฤษกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะด้วยลักษณะสำคัญของกิจกรรมโครงงานภาษาอังกฤษ คือ

1. เป็นแนวที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (learning by doing) ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้คุณค่าทักษะกระบวนการ (process) เทียบเท่ากับชิ้นงาน (product) ทั้งนี้ งานศึกษาวิจัยทางสมองและงานค้นคว้าด้านพหุปัญญา (Gardner, 1983 and Berman, 2544 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2544)

กล่าวไว้ว่าเราจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อมีการลงมือปฏิบัติจริง การศึกษาภาพกลไกในสมองพบว่า สมองจะทำงานมากขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่ท้าทายความอยากรู้อยากเห็น จนทำให้เกิดการกระตุ้นทางไฟฟ้าภายในระบบประสาท ใบสมองอันเป็นทางเดินของประสาทที่ เชื่อมเซลล์สมองทั้งหลายจะงอกมากขึ้น การแก้ปัญหาซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่หลากหลายจึง เป็นการสร้างปัญญาให้เพิ่มพูนขึ้นด้วย และปัญญาอันเกิดจากกระบวนการนี้จะส่งผลให้ชิ้นงานที่ได้ มีระดับสูงกว่าเพียงความรู้ความจำเท่านั้น

2. เป็นแนวที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม (holistic learner) ทั้งทักษะทางความคิด ร่างกาย สังคม อารมณ์ จริยธรรมขณะพัฒนาทักษะทางภาษา เพราะในการทำโครงการผู้เรียนจะได้ พัฒนาทักษะทุกด้าน มิใช่เฉพาะด้านภาษาต่างประเทศเท่านั้น ยิ่งผู้เรียนอายุน้อยเท่าใด การพัฒนา ผู้เรียนเพื่อสร้างฐานคุณภาพชีวิตก็ยิ่งมีความสำคัญมากเท่านั้น ฟิลิปส์, เบอร์วูด, คินฟอร์ด (2544 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2544) กล่าวไว้ว่า ทักษะเหล่านี้ได้แก่ ทักษะทางความคิด เช่น ทักษะการ ริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักวางแผน วิเคราะห์ ฯลฯ ทักษะทางร่างกาย เช่น วาดรูป ตัดภาพ ระบายสี สนองตอบด้วยท่าทาง (Total Physical Response – TPR) สัมภาษณ์ ตำรวจ ฯลฯ ทักษะทาง สังคม อารมณ์ จริยธรรม เช่น การรู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ทำงานร่วมกัน รู้จักตัดสินใจ เคารพ กตिका มีความสุขและสนุกกับการเรียน ฯลฯ ซึ่งทักษะเหล่านี้จะนำผู้เรียนจะนำผู้เรียนไปสู่การเป็น ผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้ (Independent learner) อันเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดสากลทาง การศึกษาในปัจจุบัน และแนวคิดการศึกษาเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต (life – long learning)

3. เป็นแนวการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถที่หลากหลายในชั้นเรียน เพราะในการ เรียนรู้แบบโครงการ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถทำงานตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจและ จินตนาการ ตามลีลาการเรียนรู้ (learning style) ของตน เพื่อสร้างชิ้นงานที่มีลักษณะเฉพาะตัวตาม ศักยภาพ ซึ่งมักเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจ และการเห็นคุณค่าในตัวเองของผู้เรียน อันจะเป็นแรงจูงใจในการเรียนและการปฏิบัติงานที่ดีต่อไป

4. เป็นแนวการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมกับทักษะต่าง ๆ และกับ สาระการเรียนรู้อื่น โดย เฮนซ์ (2545 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2544) กล่าวไว้ว่าในการทำโครงการ ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นในการใช้ภาษาที่เรียนในบริบทจริงเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถ พุดถึงโลกของตน ความสนใจ ความรู้สึก เพื่อน ฯลฯ จากสิ่งใกล้ตัวในวัฒนธรรมของตน ขยาย ไปสู่วัฒนธรรมของชุมชนและโลก โดยมีโครงการเป็นตัวเชื่อมโยงให้ใช้ภาษาอย่างสมจริงตามวัยและ ระดับชั้น เพื่อให้งานบรรลุ จึงเท่ากับว่าโครงการช่วยทำให้การบูรณาการทักษะกับภาษาและวัฒนธรรม และกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นไปอย่างธรรมชาติ

ดังนั้น จากลักษณะสำคัญดังกล่าวของโครงการภาษาอังกฤษ (English Project Work) จึงเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติจริง ตามความสามารถ ความถนัด ความต้องการหรือความสนใจที่หลากหลาย เกิดคุณค่าทักษะกระบวนการ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความรับผิดชอบ รู้จักวางแผนในการทำงาน กล้าแสดงออก และเกิดทักษะโดยองค์รวมทั้งทักษะทางความคิด ร่างกาย สังคม อารมณ์ จริยธรรม ขณะพัฒนาทักษะทางภาษา ส่งผลทำให้ผู้เรียนสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ปรากฏ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการพัฒนาพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กรมวิชาการ, 2544) ตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีโครงการเป็นตัวเชื่อมโยงให้ใช้ภาษาอย่างสมจริงตามวัยและระดับชั้น เพื่อให้งานบรรลุผลตลอดถึงแนวคิดสากลทางการศึกษาในปัจจุบัน และแนวคิดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฉะนั้นจึงสมควรที่จะใช้โครงการภาษาอังกฤษ (English Project Work) มาพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษตามความเหมาะสมกับระดับภาษาที่เรียน และมีการพัฒนาสูงขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยโครงการ โดยมีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ห้วยหลวง 2 อำเภอภูผาจำป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 28 คน

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.2.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้โครงการภาษาอังกฤษ

3.2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ

3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนนิคมสร้างตนเองห้วยหลวง 2

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด จำนวน 20 ชั่วโมง

4. นวัตกรรมเฉพาะ

4.1 ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ ประกอบไปด้วย การอ่านคำ ประโยค เครื่องหมายวรรคตอนและข้อความสั้น ๆ ที่วัดด้วยคะแนนจากการทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.2 ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย การเขียนคำ ประโยค เครื่องหมายวรรคตอน และข้อความสั้น ๆ ที่วัดด้วยคะแนนจากการทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3 โครงการภาษาอังกฤษ หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยในแต่ละขั้นตอนเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

4.3.1 ขั้นเตรียมการ (Initiating the Project)

ประชาสัมพันธ์ หารายละเอียดเพื่อนำสาระสำคัญของการเรียนรู้ด้วยโครงการภาษาอังกฤษ สามารถกระทำได้ในลักษณะของเอกสาร แผ่นพับ จัดป้ายนิเทศ จัดประชุมชี้แจง หรือจัดทำคู่มือแนะนำรายละเอียด

4.3.2 ขั้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน (During Project)

บันทึกผลการเรียนรู้ในระหว่างที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละสมาชิกในกลุ่ม มีแผนปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่ม การนิเทศกำกับดูแลให้การช่วยเหลือสนับสนุนแนะแนวทางอย่างใกล้ชิด กิจกรรมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการประเมินความสำเร็จของการทำงานของแต่ละกลุ่มแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการบันทึกข้อมูลอีกทางหนึ่งด้วย

4.3.3 ขั้นหลังการจัดการเรียนการสอน (After the Project)

สมาชิกทุกกลุ่มได้ผลงานขั้นสุดท้าย (End Project) จากการทำโครงการภาษาอังกฤษตามแผนปฏิบัติงานแล้ว จัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทั่วไปเข้าชมการนำเสนอผลงาน รวมทั้งการจัดนิทรรศการ (Display) เกี่ยวกับการทำโครงการภาษาอังกฤษในสถานที่นำเสนอผลงาน

4.4 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 28 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองห้วยหลวง 2 อำเภอภูคัจับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานีเขต 4

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้แนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการสอนโดยโครงการภาษาอังกฤษ (English Project Work)

5.2 ได้แนวทางให้ครูได้พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของตนอย่างเป็นระบบและใช้กระบวนการในการแก้ปัญหา

5.3 นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหา รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน